

Lärarlyftet, Högskolan Kristianstad LF260S Språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling 30 hp

Denna utbildning är en uppdragsutbildning och får endast sökas av lärare som deltar i lärarfortbildningen enligt Förordning (2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare. Se Skolverkets webbplats <http://www.skolverket.se/fortbildning>. Den som söker till denna kurs utan godkännande från skolhuvudmannen är inte behörig att delta och riskerar att få avbryta utbildningen

Kursens namn: LF260S Språk-, skriv-, läs- och matematikutveckling
Antal poäng: 30 högskolepoäng
Nivå: Grundnivå
Anmälningsskod: HKR-10007
Målgrupp: Lärare i grundskolan som önskar öka sin specialpedagogiska kompetens
Studieform: Halvfart, Campus/Distans med 10 campusförlagda träffar; 9/9, 30/9, 28/10, 2/12, 13/1, 10/2, 10/3, 7/4, 5/5, 9/6 (torsdagar)
Kurstid: 2010-08-16 - 2011-06-17

Bakgrund

Skolan är en arena där elever med vitt skilda erfarenheter möts, en arena som ställer stora krav på lärares förmåga att skapa demokratiska (lärande-) möten. Kursens utgångspunkt är att det mänskliga självförverkligandet är socialt till sin natur. Individuell frihet uppstår ur kommunikation i mellanmänsklig samverkan; man kan tala om en kommunikation för frihet med hjälp av skolan som en social arena. Kommunikation för demokratisk delaktighet är därför en kärnfråga i kursen. Språk- och matematikutveckling gäller mer än tekniska färdigheter. Språk kan ses som den lärande människans sätt att formulera ett innehåll och sig själv i förhållande till det innehållet. Olika ämnen eller frågor kräver att eleverna får tillgång till olika språkliga genrer och uttrycksformer, olika semiotiska resurser: att förstå och lära inom ett ämnesområde hänger samman med förmågan och möjligheten att få skapa mening med språket. Skolans olika ämnen kan betraktas som sociala verksamheter som genomförs i olika språkliga dräkter.

Det innebär att språkförmåga eller literacy – eller literacies – kan beskrivas som en individs tillgång till olika sociala praktiker där olika språkliga uttrycksmedel kommer till användning i olika situationer. Det innebär att olika sätt att använda språk – exempelvis räkning, skrivande och läsning – växer fram ur sociala erfarenheter. Det räcker därför inte att undervisa i eller om språkbruk med fokus på tekniska färdigheter. Att erövra, förstå och formulera ett ämnesinnehåll handlar om att samtala, läsa, räkna, skriva kring ett innehåll på ett nytt sätt. Verksamheten i förskola och skola måste därför innefatta kunskap om och, framför allt, erfarenhet av moraliska, politiska och kulturella aspekter av olika språkliga praktiker. Kursen behandlar lärares förmåga att gestalta sådana praktiker som behövs för att stärka såväl elevers enskilda liv som den samhälleliga organisation vi lever i.

Språkförmåga, eller literacies, innefattar förmågan att förstå, analyser och kritiskt reagera på och själv producera talad, skriven, visuell och multimedial kommunikation i olika sammanhang. Den förutsätter därmed möjligheten till delaktighet. Kursen innefattar därför frågor om hur lärare kan föra in ett kritiskt, undersökande och reflekterande perspektiv i undervisningen och därmed bygga en undervisning som ger alla elever, oavsett klass, kön, etnicitet och funktionshinder möjlighet att bli "kritiska läsare" av världen och kritiska "formulerare" av världen.

Kursens innehåll

I kursen studeras elevers lärande och utveckling av kommunikativa förmågor med utgångspunkt i ämnesdidaktiska teorier och i perspektiven klass, kön, en- och flerspråkighet samt funktionshinder.

Traditioner och möjligheter vad gäller undervisning i matematik och svenska analyseras och problematiseras. Kursen behandlar innehåll i och former för inkluderande undervisning i matematik och svenska samt orienterar kursdeltagarna om olika hjälpmedel för undervisningen, inklusive IT-verktyg. I fokus står frågan hur gynnsamma lärmiljöer för elevers lärande och utveckling i matematik och svenska kan utformas.

Hinder för elevers utveckling och lärande studeras med utgångspunkt i forskning kring matematik-, skriv- och läsutveckling. Läromedel och diagnosmaterial för elevers matematik-, skriv- och läsutveckling studeras, prövas och granskas kritiskt. Lagar och förordningar som berör elevers rätt till stöd studeras i perspektivet av utveckling av lärmiljöer, enskilt stöd och kompensatoriska hjälpmedel.

Kursdeltagarna genomför pedagogiska undersökningar med fokus på undervisning i matematik och svenska. Kursdeltagarna analyserar också enskilda elevers matematik-, skriv- och läsutveckling utifrån helheten i elevers lärmiljöer. Analyserna bildar utgångspunkt för diskussioner om lärares möjligheter att skapa stimulerande pedagogiska miljöer.

Kursen behandlar också hur elevers språkliga och matematiska kunskaper och förmågor kan bedömas och värderas samt synsätt och teorier som kan ligga till grund för olika sätt att bedöma och värdera i grundskolan. I kursen diskuteras också hur bedömning kan ligga till grund för elevers fortsatta språk- och matematikutveckling liksom även frågor om betygssättning i matematik och svenska.

I fokus för allt arbete i kursen står lärares möjligheter att skapa goda lärande- och utvecklingsbetingelser för elever med olika bakgrund, förutsättningar och behov.

Kursen omfattar tre moment:

Moment I Språkutveckling och lärande i skolämnet svenska – möjligheter och hinder (10 hp)

Moment II Lärande och utveckling i matematik – möjligheter och hinder (10 hp)

Moment III Didaktiska frågor kring elevers matematik, skriv- och läsutveckling och lärares undervisning (10 hp)

Förväntade läranderesultat

Efter genomgången kurs ska kursdeltagarna kunna

- förstå och kritiskt förhålla sig till de traditioner och strukturer som formar grundskolans undervisning i ämnena matematik och svenska
- beskriva och kritiskt resonera kring forskningsresultat som rör elevers matematik-, språk-, skriv- och läsutveckling
- beskriva och kritiskt resonera kring skolans möjligheter att låta elever möta och utveckla ett brett urval av texttyper och genrer i svenska såväl som i andra ämnen, samt problemtyper och problemsituationer i matematik
- beskriva och kritiskt resonera kring olika sätt att följa, dokumentera, diagnostisera, bedöma, betygsgöra och stödja elevers utveckling och lärande i matematik och svenska i ett didaktiskt perspektiv
- med större djup analysera elevers matematik-, skriv- och läsutveckling i perspektivet bedömning och betygssättning
- utveckla lärmiljöer i matematik och svenska

Genomförande

Arbetet i kursen är problemorienterat och gruppbaserat. Kursen inleds med studier av frågor som rör elevers språk-, läs- och skrivutveckling och svenskundervisning omfattande 10 hp. På det följer studier av elevers matematikutveckling och matematikundervisning omfattande 10 hp. Kursen avslutas med studier av frågor som rör såväl matematik- som skriftspråksdidaktiska frågor, 10 hp.

I kursen möter kursdeltagarna arbetsformer som föreläsningar, lärarledda seminarier, självstudier och gruppstudier. Kursdeltagarna genomför också klassrumsstudier, elevtextanalyser mm. Mellan samlingarna arbetar kursdeltagarna enskilt och i grupp med kurslitteraturen och med kursuppgifter som baseras på litteraturstudier och på kursdeltagarnas egna erfarenheter och iakttagelser i grundskolan. Uppgifterna redovisas muntligt och/eller skriftligt mellan och vid kursträffarna.

Kursansvarig kontaktperson

Annette Ewald telefon 044-20 33 66 e-post: annette.ewald@hkr.se

Kursens lärare

Annette Ewald är fil. dr och universitetslektor i svenska med didaktisk inriktning vid Högskolan Kristianstad. Hon har lång erfarenhet av undervisning i grund- och gymnasieskolan och har medverkat i nationella utredningar, utvärderings- och läroplansarbete inom det ämnesdidaktiska fält som rör flera av svenskämnetns kärnfrågor: barns- och ungas språk-, läs- och skrivutveckling, litteraturredaktik och undervisningspraktiker som stödjer kommunikativa förmågor i ett brett perspektiv. Hennes forskning har en uttalat praktisknära profil.

Ingemar Holgersson är universitetslektor i matematik, fysik och datateknik. Ingemar är fil. dr. i teoretisk fysik och utbildad matematik- och fysiklärare. Han har erfarenhet från arbete med matematik för förskollärare till matematik för blivande lärare i grundskola och gymnasium, samt kompetensutvecklingskurser för matematiklärare. Forskningsmässigt har han särskilt intresserat sig för barns lärande i aritmetik. Han är bl a medlem i forskarnätverket om särskilda utbildningsbehov i matematik (SUM), och har deltagit i de fyra nordiska konferenser om matematiksvårigheter som hållits sedan år 2001.

Pia Thornberg är universitetsadjunkt i matematik på Högskolan Kristianstad. Hon har lärarexamen med inriktning mot matematik och naturvetenskap och har lång erfarenhet av att undervisa i dessa ämnen i grundskolan. Pia studerar på mastersprogrammet i utbildningsvetenskap och har särskilt fördjupat sig i frågor som rör matematikdidaktik och bedömning i matematik. Parallellt med arbetet i Kristianstads kommuns grundskola har hon varit verksam som matematikutvecklare.